

XÂY DỰNG HỆ THỐNG NGUYÊN TẮC DẠY HỌC CHUYÊN ĐỀ TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH CHO QUÂN CHÚNG ƯU TÚ DỰA TRÊN LÍ LUẬN VỀ PHƯƠNG PHÁP KỂ CHUYỆN

Nguyễn Thị Thanh Tùng¹ và Nguyễn Tấn Triều²

¹*Khoa Lí luận Chính trị và Giáo dục Công dân, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội*

²*Trung tâm Bồi dưỡng Chính trị quận Ninh Kiều, Thành phố Cần Thơ*

Tóm tắt. Đổi mới phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quân chúng ưu tú tại các trung tâm bồi dưỡng chính trị (TTBDCT) ở Việt Nam là vấn đề cấp thiết, thu hút sự quan tâm của người dạy, người học và các cấp quản lí. Việc nhận thức đúng các vấn đề lí luận về phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh (TTHCM) cho quân chúng ưu tú là phương thức mang lại hiệu quả, khắc phục sự phức tạp về thành phần, đặc điểm lứa tuổi, nghề nghiệp của đối tượng học viên tham gia lớp học. Bài nghiên cứu nhằm mục đích: Thứ nhất, nghiên cứu một số vấn đề lí luận về phương pháp kể chuyện và ưu, nhược điểm của phương pháp này trong dạy học chuyên đề TTHCM; Thứ hai, luận giải các nguyên tắc cần đảm bảo trong việc vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM cho đối tượng đặc thù là các quân chúng ưu tú tại các TTBDCT ở Việt Nam.

Từ khóa: Phương pháp kể chuyện, tư tưởng Hồ Chí Minh, dạy học tích cực, quân chúng ưu tú, giáo dục chính trị.

1. Mở đầu

Trong những năm vừa qua, môn học TTHCM luôn được quan tâm, chú trọng trong chương trình giảng dạy ở các bậc đại học, cao đẳng, học viện chính trị. Tuy nhiên, ở các trung tâm bồi dưỡng chính trị, việc đổi mới phương pháp giảng dạy là vấn đề chưa được xem trọng đúng tầm mức nhằm đạt được mục tiêu phát triển năng lực, phẩm chất, nhân cách của đông đảo các quân chúng ưu tú. Với đặc điểm là chuyên đề với nội dung về cuộc đời, sự nghiệp, phong cách, đạo đức của Hồ Chí Minh nên trong hệ thống các phương pháp, cách thức nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, việc sử dụng phương pháp kể chuyện theo hướng tích cực hoá người học dựa trên sự hiểu biết toàn diện lí luận về phương pháp kể chuyện, tổ chức cho người học tham gia tìm hiểu, nghiên cứu các mẫu chuyện về cuộc đời, sự nghiệp, tấm gương đạo đức, nhân cách của chủ tịch Hồ Chí Minh và những vận dụng thực tiễn là một trong các biện pháp có tính hiệu quả cao khi thực hiện

Ngày nhận bài: 19/1/2019. Ngày sửa bài: 29/2/2019. Ngày nhận đăng: 12/4/2019.

Tác giả liên hệ: Nguyễn Thị Thanh Tùng. Địa chỉ e-mail: thanhtungsphn@gmail.com

dạy học chuyên đề TTHCM ở các TTBDCT ở Việt Nam.

Qua khảo cứu các công trình đi trước có thể thấy cho đến nay vẫn thiếu một hệ thống khung lý thuyết về phương pháp kể chuyện trong quá trình vận dụng giảng dạy chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT ở Việt Nam. Bài nghiên cứu dưới đây nhằm mục đích: Thứ nhất, nghiên cứu về cơ sở lý luận về phương pháp kể chuyện và vai trò của phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú; Thứ hai, xây dựng hệ thống các nguyên tắc cần đảm bảo trong dạy học chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT trên phạm vi cả nước.

Nghiên cứu về phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT ở Việt Nam, trước hết phải xuất phát từ *nhóm công trình của các nhà giáo dục học trên thế giới bàn về phương pháp kể chuyện*. Đối với các nhà Giáo dục học, Tâm lý học trên thế giới, tạo biểu tượng và giáo dục xúc cảm thông qua phương pháp kể chuyện là một trong những cách thức quan trọng giúp cho người học bày tỏ thái độ hứng thú với bài học. Nhà nghiên cứu T.A.Iana khẳng định “Giảng giải, kể chuyện – dùng lời nói sinh động của giáo viên đều được sử dụng chủ yếu để truyền thụ tài liệu mới cho học sinh. Kể chuyện là một trong những phương pháp quan trọng nhất để trình bày tài liệu một cách có hệ thống. Kể chuyện là một trong những yếu tố cơ bản của bài học” [1]. Dưới góc độ nghiên cứu về giáo dục học thì tác giả N.V.Savin lại cho rằng “Một câu chuyện lôi cuốn học sinh, gây nên tiếng vọng trong tâm hồn các em và tạo ra những tiền đề thuận lợi cho việc hình thành những tình cảm đạo đức cao cả, tình yêu với Tổ quốc, đối với quá khứ và hiện tại của Tổ quốc, sự tế nhị, sự quan tâm, sự đồng cảm” [2]. Nhà nghiên cứu I.A. Lecne thì khẳng định “Giáo viên cần nắm vững nghệ thuật kể chuyện nêu vấn đề” [3]. Ngoài ra còn phải kể đến một số bài viết đề cập đến việc coi kể chuyện là một phương pháp hữu hiệu trong quá trình dạy học. Tiêu biểu có bài viết của tác giả Field, J (2004), *Evaluation through storytelling*, The Higher Education Academy, York, UK [4]; Krueger, R A (2012), *Storytelling*, University of Minnesota [5]; Mauro Dujmović, *Story as a method of EFL teaching* [6]. Tuy nhiên các tác giả chủ yếu mới đề cập đến tính khả thi của phương pháp này trong dạy học ở bậc tiểu học hoặc trong giáo dục giá trị sống, kỹ năng sống cho người học.

Ở Việt Nam, đề cập tới vấn đề vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM ở các TTBDCT cho đến nay chưa có một công trình, bài nghiên cứu trực tiếp nào, mặc dù phương pháp này được vận dụng ở các mức độ khác nhau trong một số môn học trong nhà trường như môn Đạo đức bậc Tiểu học, môn Lịch sử, môn Giáo dục công dân ở bậc THCS và THPT. Tiêu biểu phải kể đến cuốn sách do Ban Tuyên giáo Trung ương biên soạn năm 2009, *Những mẫu chuyện về tám gương đạo đức Hồ Chí Minh*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội [7]; bài viết của tác giả Nguyễn Văn Đăng (2000), *Phương pháp kể chuyện Kể chuyện Lịch sử trong dạy học Lịch sử ở Trung học cơ sở*, Tạp chí Nghiên cứu giáo dục, số 4 [8]; Đặng Xuân Điều (2016), *Biện pháp sử dụng truyện kể trong dạy học các bài đạo đức môn Giáo dục Công dân ở Trường Trung học phổ thông*, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt, năm 2016 [9]; *Sử dụng hình thức biểu đạt truyện kể bằng tranh ảnh và phim trong học phần “Công dân với đạo đức” (GDGD lớp 10)*, Tạp chí Giáo dục và xã hội, số 66 [10]; Trịnh Thị Hương (2013), *Sử dụng sơ đồ tư duy để dạy học kể chuyện ở Tiểu học*, Tạp chí khoa học, Đại học Cần Thơ, số 27, tr.67-73 [11]; Ngô Thị Kim Hoàn, Lê Thuý Mai (2016), *Một số biện pháp góp phần nâng cao hiệu*

qua sử dụng biện pháp kể chuyện trong dạy học lịch sử cho học sinh tiểu học, Tạp chí Giáo dục, số 381, tr.38-40 [12]. Nhìn chung các công trình nêu trên đều đã khẳng định ý nghĩa của phương pháp kể chuyện trong dạy học và sự vận dụng trong các môn học như Lịch sử, Giáo dục Công dân. Tuy nhiên, cho đến nay chưa có một công trình nào khảo cứu đề toàn diện về việc vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT ở Việt Nam.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Lí luận về kể chuyện và phương pháp kể chuyện từ quan điểm giáo dục học

Cho đến nay, có hai trường phái quan điểm nghiên cứu về kể chuyện trong dạy học: trường phái coi kể chuyện là một phương pháp sử dụng trong quá trình dạy học và trường phái coi kể chuyện là một phương tiện, một kĩ thuật dạy học. Ở trường phái quan điểm thứ hai, nhiều nhà giáo dục cho rằng kể chuyện (tellingstory) là một hình thức thuộc về phương pháp thuyết trình trong dạy học. Tuy nhiên, giả thuyết này thiên về việc sử dụng truyện kể trong dạy học ở các bậc học, môn học trong nhà trường, “truyện kể đã trở thành một trong những *phương tiện* dùng để giáo dục và truyền tải thể giới quan và nhân sinh quan của thế hệ trước cho thế hệ sau. Đặc biệt, với những bài học nhân sinh vô cùng sâu sắc được ẩn chứa qua lớp vỏ ngôn từ mang tính nghệ thuật và hình tượng, truyện kể trở thành *con đường* hữu hiệu trong việc giáo dục con người trong xã hội cũng như nội dung đạo đức trong nhà trường” [13]. Tuy nhiên, khi nhắc đến việc coi truyện kể như *con đường* thì vô hình chung quan điểm lại ít nhiều có những mối liên hệ đến phương pháp (con đường, cách thức) trong quá trình dạy học.

Trường phái thứ nhất nghiêng về quan điểm của một số nhà nghiên cứu trên thế giới và quan điểm của một số nhà nghiên cứu về khoa học giáo dục lịch sử ở Việt Nam. Theo quan niệm của các nhà nghiên cứu nước ngoài “Kể chuyện là *cách thức diễn đạt* những hiểu biết của con người về sự thăng trầm của quá khứ và dự đoán được những khả năng xảy ra của tương lai. Trong khi đến với nhau để trao đổi các câu chuyện là một truyền thống cổ xưa được thực hiện *thông qua các kĩ thuật tường thuật khác nhau* để có được thông tin về sự phát triển của con người” [14]. Tác giả Field trong tựa đề bài nghiên cứu “*Evaluation through storytelling*” bổ sung thêm các cách tiếp cận, tình huống, môi trường cụ thể để sử dụng kể chuyện trong đó nhấn mạnh kể chuyện trong *môi trường sư phạm* dựa trên sự tương tác, chia sẻ giữa giảng viên với sinh viên có vai trò quan trọng và chiếm vị trí hàng đầu so với các môi trường kể chuyện khác [15]. Tác giả Mauro Duimovic quan niệm “kể chuyện là phương pháp dạy học truyền thống và có ý nghĩa trong việc bồi dưỡng trí thông minh cảm xúc và giúp trẻ đạt được cái nhìn sâu sắc về hành vi của con người” [16].

Theo Từ điển Bách khoa Việt Nam, “kể chuyện là *một hành động diễn ra giữa một chủ thể là người kể với đối tượng là người nghe về một chủ đề nào đó*. Những câu chuyện thuộc về thể loại khác nhau như truyền thuyết, cổ tích hay thần thoại...Nội dung câu chuyện nhằm giải thích về một địa danh, một khái niệm hay giới thiệu về một nhân vật lịch sử” [17]. Tác giả Nguyễn Văn Đăng cho rằng “*kể chuyện là một phương pháp dùng lời nói để miêu tả một cách sinh động, hấp dẫn, có hình ảnh về một câu chuyện đã xảy ra trong quá khứ*” [18].

Dựa trên quan điểm tiếp cận coi kể chuyện dưới góc độ là một phương pháp dạy học truyền thống diễn ra trong quá trình dạy học, tác giả đưa ra khái niệm như sau: Phương pháp kể chuyện là con đường, cách thức tương tác giữa chủ thể là người dạy với đối tượng là người học diễn ra trong quá trình tổ chức các hoạt động giáo dục ở trên lớp hoặc ngoài giờ lên lớp, thông qua sự phối hợp các hình thức, kỹ thuật, biện pháp kể chuyện phong phú, đa dạng nhằm đạt được mục tiêu môn học, bài học, chuyên đề.

2.2. Đặc điểm và những ưu điểm, hạn chế của phương pháp kể chuyện trong dạy học Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú tại các trung tâm bồi dưỡng chính trị

Ở các TTBDCT, chuyên đề TTHCM tập trung vào bồi dưỡng cho nhóm là các quần chúng đã hoàn thành lớp Đoàn viên ưu tú và đủ các điều kiện tham gia lớp Bồi dưỡng nhận thức về Đảng. Đây là đối tượng chiếm số lượng đông đảo được Đảng uỷ các cấp chú ý giáo dục, tuyên truyền thường xuyên, định kỳ hàng năm. Chương trình dành cho đối tượng này bao gồm 5 bài trong đó có 1 chuyên đề về Tư tưởng Hồ Chí Minh với nội dung về (1) khái niệm, hệ thống nội dung cơ bản, cơ sở hình thành và ý nghĩa Tư tưởng Hồ Chí Minh; các vấn đề về vị trí, vai trò; (2) các chuẩn mực đạo đức, nguyên tắc xây dựng đạo đức theo Tư tưởng Hồ Chí Minh; (3) sự cần thiết và vấn đề học tập và làm theo tấm gương đạo đức, nhân cách, lối sống Hồ Chí Minh trong quần chúng ưu tú trong giai đoạn hiện nay. Hồ Chí Minh là một tấm gương sáng về một đạo đức lớn, nhân cách vĩ đại của dân tộc Việt Nam. Do đó, với quan điểm gắn lý luận với thực tiễn của môn học, học đi đôi với hành nên đặc thù tri thức của chuyên đề khi truyền tải cho đối tượng là quần chúng ưu tú sẽ đạt hiệu quả, mục tiêu cao nhất thông qua các phương pháp dạy học có tính hàm súc cao như phương pháp kể chuyện. Mỗi một câu chuyện về Hồ Chí Minh trong công việc, cuộc sống, học tập của bản thân hay cách hành xử, ứng đối nếu được tổ chức kể chuyện bài bản, đúng quy trình sẽ có thể "chạm" đến tất cả trái tim của những học viên ưu tú, trở thành bài học cho thế hệ sau suy ngẫm, học tập và vận dụng vào thực tiễn bản thân.

Về đặc điểm của phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT bao gồm các đặc điểm như sau: *Một là*, phương pháp kể chuyện có mối quan hệ chặt chẽ với mục tiêu, nội dung và đặc thù tri thức của chuyên đề dạy học. "Tư tưởng Hồ Chí Minh là một hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc về những vấn đề cơ bản của cách mạng Việt Nam từ cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân đến cách mạng xã hội chủ nghĩa"[19]. Do đó, khi vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT, người dạy cần đảm bảo đổi mới dạy học theo hướng phát triển năng lực, phẩm chất người học, đồng thời làm sáng tỏ được cốt lõi bản chất, giá trị tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh. *Hai là*, phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh không thể đứng đơn lập mà luôn lồng ghép vào phương pháp thuyết trình và phối hợp chặt chẽ với các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực khác trong giảng dạy chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại TTBDCT.

Về ưu điểm của phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM, thứ nhất, vận dụng phương pháp kể chuyện có góp phần tạo hứng thú cho học viên là quần chúng ưu tú khi tham gia học. Ví dụ khi phân tích ảnh hưởng của yếu tố gia đình đến sự hình thành đạo đức Hồ Chí Minh, người dạy có thể mời quần chúng ưu tú là học viên của lớp

tham gia kể hoặc chính người dạy kể những câu chuyện có liên quan để thông qua kết hợp với câu hỏi nêu vấn đề như “Các đồng chí có biết, gia đình ảnh hưởng đến đạo đức, cốt cách con người Hồ Chí Minh như thế nào không?”, “Hãy nêu một vài ví dụ cụ thể về ảnh hưởng của Bác từ yếu tố gia đình”. Sau đó, giáo viên/ báo cáo viên giới thiệu một số câu chuyện về cụ Hoàng Xuân Đường, Nguyễn Thị Kép (là ông bà ngoại của Bác), câu chuyện về đạo đức của ông Nguyễn Sinh Sắc và bà Hoàng Thị Loan (cha mẹ của Bác) hay phẩm cách đạo đức của những người anh chị của Bác. Cuối cùng gọi các thành viên cùng phân tích, tranh luận để tìm ra mối liên hệ giữa đạo đức gia đình truyền thống với sự hình thành đạo đức Hồ Chí Minh.

Thứ hai, vận dụng phương pháp kể chuyện được thực hiện thông qua lời kể sinh động, cuốn hút, kết hợp với đồ dùng trực quan hoặc các phương pháp, kỹ thuật dạy học đang sẽ mang lại hiệu quả cao, giúp học viên phát huy được khả năng sáng tạo và trí tưởng tượng phong phú, khắc sâu hơn những tri thức về tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh nói riêng. Ví dụ khi tìm hiểu về bản lĩnh của Hồ Chí Minh trong việc khổ công học tập, bản lĩnh Hồ Chí Minh trong những lần bị bắt giam, bị tuyên án rồi lại vượt qua những sóng gió. Bản lĩnh của Người còn thể hiện cả trong cách ứng đối sắc sảo của Người với kẻ thù, với bọn quan lại nhà Nguyễn đã đầu hàng thực dân Pháp. Nếu vận dụng đúng quy trình của phương pháp kể chuyện, cộng với một nghệ thuật tổ chức, dẫn dắt, ngôn ngữ sinh động, đảm bảo người nghe luôn cảm thấy hình ảnh tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh luôn vừa vĩ đại, vừa đời thường, có sức lay động và mong muốn được học tập theo tấm gương của Người trong đội ngũ quần chúng ưu tú nói riêng, nhân dân cả nước nói chung.

Tuy nhiên, phương pháp kể chuyện cũng có nhược điểm. Nếu câu chuyện không được chuẩn bị kỹ lưỡng, không có cách thức, thủ pháp kể chuyện tốt, trong khi lớp bồi dưỡng quần chúng ưu tú kết nạp Đảng thường có số lượng đông, sẽ dẫn đến người nghe khó cảm nhận được cái hồn cốt câu chuyện, mối quan hệ giữa nội dung câu chuyện với nội dung chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh mà báo cáo viên, người giáo viên muốn truyền đạt tới người học. Bên cạnh đó, mặc dù các quy trình của phương pháp kể chuyện đã được tuân thủ theo các bước, song sự chuẩn bị nội dung và xác minh độ tin cậy của câu chuyện khi vận dụng trong quá trình tổ chức thực nghiệm phương pháp kể chuyện là vô cùng quan trọng, đòi hỏi người dạy phải nghiêm túc đầu tư, chọn lọc những nguồn tư liệu chính thống, nghiên cứu và tìm hiểu bản chất và ý nghĩa của câu chuyện, sau đó lập ra bản dự kiến kế hoạch vận dụng vào nội dung của chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho các lớp quần chúng ưu tú, làm cho họ không chỉ hiểu mà còn có “độ ngấm”, “độ thấm” và định hướng vào thực tiễn công việc, cuộc sống của họ ở nơi làm việc và nơi cư trú. Đặc biệt trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú đòi hỏi người kể (có thể là giảng viên, có thể là học viên) phải có năng lực tổ chức trình bày câu chuyện một cách sinh động, lôi cuốn, xúc cảm, có kết cấu mở đầu, diễn biến, kết thúc câu chuyện; giọng nói phải có ngữ điệu, phù hợp với từng nội dung chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh và con người, sự nghiệp, đạo đức Hồ Chí Minh.

2.3. Hệ thống các nguyên tắc cần đảm bảo khi vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú tại các trung tâm bồi dưỡng chính trị

Đảm bảo các nguyên tắc có tính phương pháp luận trong vận dụng phương pháp kể

chuyện khi dạy học chuyên đề TTHCM cho đối tượng quần chúng ưu tú có vai trò rất quan trọng bởi đó là hệ thống các quy chuẩn, thước đo để người dạy và người học có thể dựa vào đó để đạt hiệu quả cao nhất trong quá trình dạy học. Khi vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT cần đảm bảo một số nguyên tắc sau đây:

Một là, đảm bảo mục tiêu của chuyên đề. Dựa trên quan điểm đổi mới mục tiêu trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh, những năng lực sẽ được hình thành cho quần chúng ưu tú bao gồm: năng lực giải quyết vấn đề; năng lực tự học và sáng tạo, năng lực làm việc nhóm; năng lực tư duy phản biện, năng lực vận dụng thực tiễn... Về mặt phẩm chất, các nội dung của chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức chuyển tải đến quần chúng ưu tú đều toát lên sức lan toả về phẩm chất của Người là về tấm gương đạo đức, tình yêu thương con người, sống có tình có nghĩa, về cách ứng xử một cách hài hòa, biết sống yêu thương và sống có trách nhiệm trong học tập, công việc và cuộc sống. Riêng đối với các quần chúng ưu tú tại trung tâm BDCT, qua việc học tập, tìm hiểu các câu chuyện về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh thông qua vận dụng phương pháp kể chuyện còn giúp cho học viên hình thành được những năng lực, những phẩm chất đạo đức của một quần chúng ưu tú, gương mẫu cần phải có, từ đó không ngừng hoàn thiện năng lực và phẩm chất của bản thân để vận dụng tốt vào thực tiễn.

Hai là, đảm bảo sự thống nhất giữa tính đảng với tính khoa học, thống nhất giữa lí luận với thực tiễn. Trong quá trình dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú, nguyên tắc đảm bảo sự thống nhất giữa tính đảng với tính khoa học, thống nhất giữa lí luận với thực tiễn là một trong những nguyên tắc dạy học quan trọng hàng đầu.. GV luôn phải đứng trên lập trường tư tưởng, chính trị vững vàng, đó là quan điểm của chủ nghĩa Mác – Lê nin, quan điểm, đường lối chủ trương của Đảng Cộng sản Việt Nam, giá trị truyền thống và tinh hoa văn hoá phương Đông, phương Tây bàn về vấn đề đạo đức, ý nghĩa và những vận dụng thực tiễn quan điểm Hồ Chí Minh về đạo đức trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc XHCN hiện nay. Đồng thời, GV cần đảm bảo tính khoa học trong quá trình dạy học, thể hiện qua việc truyền tải đầy đủ, chính xác và trung thực hệ thống tri thức khoa học về sự cần thiết học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, cơ sở hình thành tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, những nội dung chủ yếu trong tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, quan điểm của Người về nguyên tắc xây dựng và thực hành đạo đức cách mạng, vấn đề noi theo tấm gương đạo đức trong sáng, mẫu mực của chủ tịch Hồ Chí Minh trong quần chúng ưu tú hiện nay ... Ngoài ra, GV cần có một độ “chín” trong nhận thức về cơ sở lí luận các khái niệm, phạm trù hay nguyên lí, quy luật của nội dung, bản chất phương pháp luận Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng và tư cách của người cán bộ cách mạng chân chính.

Ba là, đảm bảo sự thống nhất giữa phương pháp kể chuyện với các phương pháp, kĩ thuật dạy học tích cực. Sử dụng nhuần nhuyễn các phương pháp dạy học tích cực, trong đó có phương pháp kể chuyện khi tiến hành tổ chức dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh là yêu cầu vô cùng quan trọng. Tuy nhiên, không có một phương pháp nào là tối ưu và duy nhất. Do đó, cho dù với đối tượng quần chúng ưu tú khi tham gia học chuyên đề TTHCM tại TTBDCT, phương pháp kể chuyện mang lại hiệu quả tích cực song vẫn phải đảm bảo nguyên tắc phải vận dụng và phối hợp hài hòa phương pháp kể chuyện với các PPDH (dạy học nêu vấn đề, thảo luận nhóm...), kĩ thuật dạy học tích cực

Xây dựng hệ thống nguyên tắc dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng...

(bản đồ tư duy, kỹ thuật khăn trải bàn, kỹ thuật “trạm”, kỹ thuật XYZ...). Trên cơ sở đó, sự vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú sẽ làm tăng sự sôi nổi, hứng thú học tập của người học, đạt mục đích dạy học đề ra ban đầu và trong suốt quá trình tổ chức thực hành phương pháp kể chuyện.

Ví dụ, khi dạy học nội dung chuyên đề “Quan điểm Hồ Chí Minh về những phẩm chất đạo đức cơ bản của con người Việt Nam” dựa trên sự phối hợp giữa phương pháp kể chuyện với phương pháp dạy học nêu vấn đề và thảo luận nhóm, GV chia lớp quần chúng ưu tú thành 4 nhóm và chỉ định nhóm trưởng, thư kí và giao nhiệm vụ cụ thể cho các nhóm và nêu yêu cầu:

Nhóm 1	Nhóm 2	Nhóm 3	Nhóm 4
-Chuẩn bị trong 5 đến 7 phút 01 câu chuyện về phẩm chất “trung với nước, hiếu với dân”; - Tổ chức kể cho các nhóm khác nghe (tối đa 10 phút) - Đặt 3 câu hỏi nêu vấn đề liên quan tới chủ đề “trung-hiếu” trong tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh cho 3 nhóm còn lại trả lời. Mỗi nhóm có trách nhiệm trả lời 1 câu hỏi. - Nhóm 1 đưa ra nhận xét đánh giá tổng kết về các câu trả lời nhóm 2,3,4,	-Chuẩn bị trong 5 đến 7 phút 01 câu chuyện về 1 trong các phẩm chất: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư của Hồ Chí Minh; - Tổ chức kể cho các nhóm khác nghe (tối đa 10 phút) - Đặt 3 câu hỏi nêu vấn đề liên quan tới chủ đề “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư” trong tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh cho 3 nhóm còn lại trả lời. Mỗi nhóm có trách nhiệm trả lời 1 câu hỏi. - Nhóm 2 đưa ra nhận xét đánh giá tổng kết về các câu trả lời nhóm 1, 3, 4.	-Chuẩn bị trong 5 đến 7 phút 01 câu chuyện về phẩm chất “yêu thương con người, sống có tình nghĩa”; - Tổ chức kể cho các nhóm khác nghe (tối đa 10 phút) - Đặt 3 câu hỏi nêu vấn đề liên quan tới chủ đề “yêu thương con người, sống có tình nghĩa” trong tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh cho 3 nhóm còn lại trả lời. Mỗi nhóm có trách nhiệm trả lời 1 câu hỏi. - Nhóm 1 đưa ra nhận xét đánh giá tổng kết về các câu trả lời nhóm 1, 2, 4,	-Chuẩn bị trong 5 đến 7 phút 01 câu chuyện về phẩm chất “có tinh thần quốc tế trong sáng”; - Tổ chức kể cho các nhóm khác nghe (tối đa 10 phút) - Đặt 3 câu hỏi nêu vấn đề liên quan tới chủ đề “có tinh thần quốc tế trong sáng trong tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh cho 3 nhóm còn lại trả lời. Mỗi nhóm có trách nhiệm trả lời 1 câu hỏi. - Nhóm 1 đưa ra nhận xét đánh giá tổng kết về các câu trả lời nhóm 1, 2, 3.

Bốn là, đảm bảo tính thực tiễn, tính vừa sức.

Bảo đảm nguyên tắc tính vừa sức trong dạy học nghĩa là trong quá trình vận dụng phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT, người dạy cần chú ý đến đặc điểm đối tượng quần chúng ưu tú, điều kiện đặc thù của trung tâm để có thể lựa chọn nội dung, phương pháp hay tổ chức dạy học phù hợp với trình độ nhận thức và tiếp thu tri thức mới của học viên và phát huy tính tích cực, chủ động của họ trong quá trình tổ chức vận dụng phương pháp kể chuyện và dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh. Do chương trình dành cho quần chúng ưu

tú đang phấn đấu vào Đảng cần những nội dung phương hướng hành động cụ thể để sau khi học xong người học sẽ vận dụng liên hệ vào công việc của mình ngay để tổ chức dựa trên cơ sở đó mà xem xét nên việc vận dụng chuyên kể vào dạy học Tư tưởng Hồ Chí Minh nên phải căn cứ vào đối tượng dạy học, điều kiện thực tế để xác định mục tiêu, nội dung, phương pháp, cách thức dạy học, kiểm tra cho phù hợp. Đối tượng học tại các TTBDCT đến từ các cơ quan đơn vị, ngành khác nhau thuộc địa bàn quận nên từng lớp phải xem đối tượng học nào nhiều (công an, giáo viên, đoàn thể chính trị...) để nghiên cứu nội dung cho phù hợp. Quá trình dạy học là tương tác của hoạt động dạy và học nên người dạy phải hiểu rõ về môn học, người dạy phải căn cứ vào điều kiện học tập thiết yếu của học viên và giáo trình, đồ dùng học tập, phương tiện học tập, để chọn nội dung phương pháp, cách tổ chức dạy học có hiệu quả. Đảm bảo tính thực tiễn không chỉ giới hạn trong phạm vi bài giảng mà còn thực hiện trong toàn bộ hoạt động dạy học, rèn luyện phẩm chất đạo đức, tư tưởng chính trị, năng lực người học dưới sự định hướng của người dạy.

3. Kết luận

Phương pháp kể chuyện là một trong những phương pháp mang lại tính hiệu quả và giáo dục cao trong dạy học các chuyên đề về Tư tưởng Hồ Chí Minh, đặc biệt là chuyên đề về đạo đức, phong cách, nhân cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho đối tượng quần chúng ưu tú. Đạo đức, nhân cách Hồ Chí Minh là sự kết tinh hài hoà giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc Việt Nam với giá trị, chuẩn mực đạo đức phương Đông, phương Tây, đồng thời lại rất gần gũi với nếp sống, văn hoá của cộng đồng dân tộc, có giá trị nêu gương cao. Qua nghiên cứu lí luận đã cho thấy, vấn đề đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học lí luận chính trị nói chung, đổi mới phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề TTHCM cho quần chúng ưu tú tại các TTBDCT nói riêng là yêu cầu cấp thiết hiện nay, có ý nghĩa thiết thực trong việc đổi mới phương pháp dạy học, tích cực hoá phương pháp dạy học truyền thống.

Việc đổi mới phương pháp kể chuyện trong dạy học chuyên đề Tư tưởng Hồ Chí Minh cho quần chúng ưu tú để giúp người học nhận thức và hiểu đúng quan điểm của Hồ Chí Minh về giáo dục chính trị, tư tưởng: “Hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin tức là cách mạng phân công cho việc gì, làm Chủ tịch nước hay nấu ăn, đều phải làm tròn nhiệm vụ. Không nên đào tạo ra những con người thuộc sách lâu lâu, cụ Mác nói thế này, cụ Lênin nói thế kia, nhưng nhiệm vụ của mình được giao quét nhà lại để cho nhà đầy rác. Đó là điều thứ nhất cần rõ... Hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin là phải sống với nhau có tình có nghĩa. Nếu thuộc bao nhiêu sách mà sống không có tình có nghĩa thì sao gọi là hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin được” [20], đồng thời hoàn thành Chỉ thị số 05-CT/TW về đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng đạo đức phong cách Hồ Chí Minh trong toàn hệ thống giáo dục Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] T.A.Illina, 1973. *Lý luận dạy học*. Nxb Giáo dục, Hà Nội, tr.164.
- [2] N.V. Savin, 1983. *Giáo dục học tập 1*. Nxb Giáo dục, Hà Nội, tr.68.
- [3] I.A Lecne, 1997. *Dạy học nêu vấn đề*. Nxb Giáo dục, Hà Nội, tr.76.

- [4] Field, J, 2004. *Evaluation through storytelling*. The Higher Education Academy, York, UK.
- [5] Nguồn: http://www.heacademy.ac.uk/assets/documents/resources/resourcedatabase/id473_valuation_through_storytelling.pdf.
- [6] Krueger, R A, 2012. *Storytelling*. University of Minnesota.
- [7] Nguồn: <http://www.tc.umn.edu/~rkrueger/story.html>
- [8] Mauro Dujmović, Story as a method of EFL teaching.
Nguồn: <https://hrcak.srce.hr/file/17682>
- [10] Field, J, 2004. *Evaluation through storytelling*, The Higher Education Academy, York, UK.
- [11] Nguồn: http://www.heacademy.ac.uk/assets/documents/resources/resourcedatabase/id473_valuation_through_storytelling.pdf
- [12] Nguyễn Văn Đăng, 2000. *Phương pháp kể chuyện Kể chuyện Lịch sử trong dạy học Lịch sử ở Trung học cơ sở*. Tạp chí Nghiên cứu giáo dục, số 4, tr.21-24.
- [13] Đặng Xuân Điều, 2016. *Biện pháp sử dụng truyện kể trong dạy học các bài đạo đức môn Giáo dục Công dân ở Trường Trung học phổ thông*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt, tr.219-221.
- [14] Trịnh Thị Hương, 2013. *Sử dụng sơ đồ tư duy để dạy học kể chuyện ở Tiểu học*, Tạp chí khoa học. Đại học Cần Thơ, số 27, tr.67-73.
- [15] Ngô Thị Kim Hoàn, Lê Thuý Mai, 2016. *Một số biện pháp góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng biện pháp kể chuyện trong dạy học lịch sử cho học sinh tiểu học*, Tạp chí Giáo dục, số 381, Hà Nội, tr.38-40.
- [16] Đặng Xuân Điều, 2018. *Sử dụng truyện kể trong dạy học môn Giáo dục công dân phần Công dân với đạo đức ở trường THPT hiện nay*. Luận án Tiến sĩ chuyên ngành Lí luận và Phương pháp dạy học bộ môn Giáo dục Chính trị, Lưu tại Trung tâm Thông Thư viện Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, tr.141.
- [17] Richard Krueger's *Story-telling in evaluation*.
- [18] Nguồn: <https://www.betterevaluation.org/evaluation-options/stories>
- [19] Field, J, 2004. *Evaluation through storytelling*, The Higher Education Academy, York, UK.
- [20] Nguồn: http://www.heacademy.ac.uk/assets/documents/resources/resourcedatabase/id473_valuation_through_storytelling.pdf
- [21] Mauro Dujmović. Story as a method of EFL teaching, p75. Nguồn: <https://hrcak.srce.hr/file/17682>.
- [22] *Từ điển Bách khoa Việt Nam*, Tập 2. Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2005, tr.223.
- [23] Nguyễn Văn Đăng, 2000. *Phương pháp kể chuyện Kể chuyện Lịch sử trong dạy học Lịch sử ở Trung học cơ sở*, Tạp chí Nghiên cứu giáo dục, số 4, Hà Nội, tr.21.
- [24] Bộ Giáo dục và đào tạo, 2016. *Giáo trình Tư tưởng Hồ Chí Minh*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.9.
- [25] Hồ Chí Minh, 2000. *Toàn tập*, tập 12. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, tr.554.

ABSTRACT

Development of a principle teaching system of The Theme of Ho Chi Minh's thought for the excellent people based on the theory of story-telling method

Nguyen Thi Thanh Tung¹ and Nguyen Tan Trieu²

¹*Faculty of Politics – Civic Education, Hanoi National University of Education*

²*Ninh Kieu District Political Training Center, Can Tho City*

Renovating the story-telling method in teaching the theme of Ho Chi Minh's Thought for the excellent people at political training centers at provincial and district levels is an urgent issue, attracting the attention of teachers and learners management levels. The right understanding of the theoretical issues of the story-telling method in teaching the theme of Ho Chi Minh's Thought for the excellent people is an effective way, overcoming the complexity of the composition and characteristics of the age, the occupation of the class participants. The paper aims to clarify two issues: Firstly, clarify some theoretical issues about the story-telling method and advantages and disadvantages of this method in teaching the theme of Ho Chi Minh's Thought. Secondly, explain the principles to be ensured in the application of the story-telling method in teaching the theme of Ho Chi Minh's Thought for specific subject of excellent people at the political training centers at the provincial and district levels.

Keywords: Story-telling method, Ho Chi Minh's Thought, active learning, excellent People, political education.